

Mi Salú

GEZONDHEIDSMAGAZINE VAN LABDEMED • EDITIE #8 • 2020

SAFE SEKS
SPECIAL

Bo tabata sa?

• IK KREEG KLACHTEN.... ONBESCHERMDE
SEKS GEHAD? DOE EEN SOA-TEST! •
SOA-TESTEN BIJ LABDEMED • WAT WETEN
JONGEREN OVER SAFE SEKS? • EN MEER...

LABdeMED

Laboratorio de Medicos

Voorkomen is beter dan genezen

Beste lezer,

Eerlijk gezegd hebben we behoorlijk getwijfeld over het thema van dit nummer. Soa's en seks zijn onderwerpen die gevoelig liggen, zeker in onze cultuur. Toch durfden we het aan. Omdat wij ons als maatschappelijk verantwoord lab zorgen maken over de verspreiding van soa's in de Curaçaose samenleving.

Onveilige seks kan ernstige gevolgen hebben voor de gezondheid. Huisarts Arthur De Nobrega Teixeira legt de risico's uit en benadrukt waarom testen op soa's zo belangrijk is.

Onze collega en microbiologie coördinator Osrick Wanga geeft een inkijkje in de testmethodes waarmee LabdeMed soa's kan aantonen. Verder geven we in *Be healthy, be fit* antwoord op de meest gestelde vragen over soa's.

In dit nummer besteden we extra aandacht aan jongeren. Zij staan op de drempel van volwassenheid en experimenteren met seks. Voor hen is voorlichting enorm belangrijk. Thuis, op school en via de media. LabdeMed neemt met deze *Mi Salú* het voortouw. We hopen hiermee vooral jongeren een drempel over te helpen. Zoek hulp als je denkt dat je een soa hebt opgelopen. Je bent echt de enige niet. En leer van deze ervaring: voorkomen is altijd beter dan genezen!

Rudy A.E. Le Blanc
Directeur LabdeMed

Inhoud

Ik kreeg last van kleine wratjes...

Interview met Kevin (18)

Veelgestelde vragen over soa's*

Be healthy, be fit

'Neem je verantwoordelijkheid'

Interview met dr. Arthur De Nobrega Teixeira

Gebruiken jongeren een condoom?

Interview met sociaal werker

Sharviëne Rosalia-Hersilia

Soa-testen bij LabdeMed

Interview met Osrick Wanga,
microbiologie coördinator bij LabdeMed

Hoe herken je een soa?

Welke geslachtsziektes komen het meest voor op Curaçao...?

Voorlichting over soa's past in onze aanpak

Interview met LabdeMed-directeur Rudy Le Blanc

*seksueel overdraagbare aandoeningen

Colofon:

Mi Salú is een gratis uitgave van LabdeMed (Laboratorio de Medicos). Het magazine verschijnt 3x per jaar en wordt in een oplage van 7.500 exemplaren verspreid onder de prikposten van LabdeMed, dokterspraktijken, botika's en deelnemende adverteerders op Curaçao.

Vormgeving & coördinatie:

Passaat Graphic & Web Design, Monique Rosalina
monique@passaatdesign.com T: 5999-8697267

Tekst & eindredactie:

Tekst Compleet, Jacomine Lagas (info@tekstcompleet.com)

Sales: Marjolijn Verwater T: +5999-5187800

De inhoud van deze uitgave is met zorg samengesteld. Diagnose en behandeling moet altijd gebeuren onder begeleiding en verantwoordelijkheid van een arts. LabdeMed en de samenstellers van Mi Salú stellen zich niet aansprakelijk voor eventuele schade voortvloeiend uit eventuele onjuistheden of onvolledigheden in de artikelen.

Copyright:

Niets uit deze uitgave mag op enige wijze verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden zonder voorafgaande, schriftelijke toestemming van de uitgever.

'Ik kreeg last van kleine wratjes'

Interview met Kevin* (18)

Misschien hebben jij en je vrienden/vriendinnen het weleens over soa's. Of heb je er op school voorlichting over gehad. Natuurlijk hoop je dat het jou nooit overkomt. Toch is het goed om voorbereid te zijn, een ongeluk zit in een klein hoekje! Dat merkte ook Kevin* (18) die via een los-vast vriendinnetje een soa opliep. Hij vertelt hieronder anoniem zijn verhaal.

Waarom merkte je dat er iets mis was?

'Ik kreeg last van kleine wratjes rondom mijn geslachts-deel (genitale wratten, red.).

Dat is schrikken zeg! Wat heb je gedaan?

'Ik heb eerst online naar informatie gezocht en heb daarna de huisarts gebeld voor advies. Hij raadde aan om snel een soa-test te laten doen.'

En? Wat kwam er uit de test?

'Ik bleek besmet te zijn met HPV (Humaan Papilloma Virus, red.). Dat veroorzaakte die genitale wratjes.'

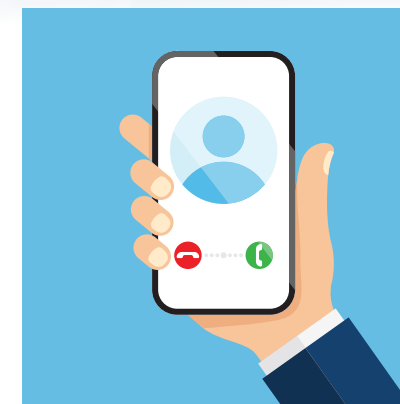
Goed dat je bent gaan testen.

Kon het behandeld worden?

'Gelukkig wel. De behandeling was wel erg pijnlijk. Ik moest met een bepaalde vloeistof de wratjes aanstippen. Die vloeistof doodde de besmette cellen, maar ook de huidcellen eromheen. Hierdoor heb ik dagenlang last gehad van pijnlijke brandwonden. Maar de behandeling heeft wel geholpen.'

Heb je je bedpartner(s) gewaarschuwd?

'Ik had in die periode 1 bedpartner waarmee ik geen vaste relatie had. Ik heb haar direct gebeld om te vertellen dat ze zich ook moest laten testen.

Ze reageerde geschrokken en voelde zich ook schuldig. Het was vrij duidelijk dat de soa van haar kwam.'

Gebruik je nu altijd een condoom of gaat het nog weleens mis?

'Heel af en toe doe ik het zonder condoom omdat ik dat persoonlijk veel fijner vind.** Klaarkomen met condoom is lastig voor mij. Maar ik ben wel een stuk voorzichtiger geworden. Ik wil niet weer een soa oplopen!'

Note van de redactie:

*De naam van de geïnterviewde is om privacy redenen aangepast.

**Zonder condoom vrijen is risicovol, ook als het af en toe gebeurt.

Using Moringa to Boost the Immune System

Wash your hands. Don't touch anything that's been on the floor. Get the proper vaccines.

Throughout our lives, we've been taught certain hygiene practices to keep us from getting sick. However, we're hardly taught that our diet can play a major role in helping our body fight off disease. Even though our immune system does a pretty good job at protecting our bodies from foreign organisms and substances, it could always use a little boost from the inside.

As you might know, superfoods are known for providing essential nutrients, vitamins, minerals and antioxidants to help keep our bodies strong and able to fight anything that comes its way. Most likely, you've probably heard of mainstream superfoods, such as blueberries, acai, kale and quinoa, but what if I told you that there was a superfood that was more powerful and efficient?

Let me introduce you to moringa, the holy grail of superfoods with a nutritional profile that will help your immune system succeed.

What are the nutritional benefits of Moringa?

For those of you who don't know, moringa is a fast-growing tree commonly referred to as the 'drumstick' or 'horseradish' tree, though, we like to call it 'miracle tree' for its nutritional value and medicinal benefits.

From the roots to its leaves, every bit of the moringa tree is edible and packed with nutrients. In fact, moringa leaves contain 90 different nutrients, 47 of which are antioxidants and nine of which are essential amino acids. Ironically, moringa is often found in places where malnutrition is prevalent. Fortunately, due to the speed at which this tree grows and its nutritional benefits, it has helped boost nutrition for people living Malawi, Senegal and India among others.

How can moringa help the immune system?

The immune system is our body's defense mechanism against toxins, bacteria and parasites. Needless to say, a weakened immune system puts us at greater risk for contracting serious diseases and chronic infections. While our immune system does an amazing job at keeping our bodies safe, it relies on a healthy diet and proper hygiene to perform at its best.

A healthy diet rich in antioxidants and vitamins is essential for keeping our immune system strong. Antioxidants help to increase our white blood cell count, which is important as they are critical for fighting off infections. By increasing the defensive mechanisms of these blood cells, as well as their protective barrier, antioxidants make it harder for toxins and germs to break through.

In general, all superfoods are great at boosting your immune system, but moringa is special because of its incredible amount of nutrients, vitamins and antioxidants. Moringa contains high amounts of vitamin C, A, E, and protein, which have the following effects:

- High amounts of vitamin C provide a powerful antioxidant effect by increasing antibody formation, thus increasing immunity
- High amounts of vitamin A not only keep the organs functioning properly, but it also protects your skin, thereby making it harder for pathogens to get through
- Vitamin E helps to neutralize free radicals, which are unstable molecules that can cause cancer.

> vervolg op pagina 6

VEELGESTELDE VRAGEN OVER SOA'S

Be healthy, be fit

Zit jij met een vraag over soa's? Check de antwoorden hieronder!

KUN JE EEN SOA KRIJGEN VAN EEN KEER ONVEILIGE SEKS?

Zeker, ook van één keer onveilige seks kun je een soa oplopen. Degene waarmee je vrijt kan ook onbeschermd seks hebben (gehad) met iemand anders.

IK HEB EEN VASTE PARTNER. KAN IK DAN OOK EEN SOA KRIJGEN?

Dat ligt eraan of je je vaste partner 100% kunt vertrouwen. Als hij of zij zonder dat jij het weet onbeschermd seks met anderen heeft kun jij ook besmet raken.

KUN JE EEN SOA OPLOPEN VAN EEN WC-BRIL?

Daar kunnen we kort over zijn: nee, dit is een hardnekkig fabeltje. Een soa krijg je alleen via seksueel contact en niet via een toilet.

KUN JE VAN ORALE SEKS OOK EEN SOA KRIJGEN?

Ja, van orale seks kun je ook een soa oplopen. De bacteriën en virussen die soa's verspreiden zitten in sperma, vaginaal vocht, bloed en in de slijmvliezen in je mond.

MIJN EX HEEFT CHLAMYDIA, MOET IK ME LATEN TESTEN?

Ja, laat je testen, ook als je geen klachten hebt! Je kunt zonder dat je er iets van merkt zijn besmet. Dit kan ernstige gevolgen hebben voor je gezondheid.

KAN IK EEN SOA VOORKOMEN DOOR ME SNEL TE WASSEN NA ONVEILIGE SEKS?

Nee, de bacteriën en virussen die een soa veroorzaken verdwijnen niet als je je snel wast of plast na onveilige seks.

> vervolg van pagina 4

Now, these are just a few of the fantastic nutrients that moringa offers. As you can see, moringa is an extremely powerful tool to help boost your immune system.

How can I get my daily-dose of moringa?

There are a variety of ways that you can consume moringa. Unless you can plant a Moringa Tree by yourself, Miracle Tree offers moringa powders and teas that contain all the benefits of the Moringa Tree. For those of you who like variety, Miracle Tree's moringa powders can be added to smoothies, supplements and water-based beverages. For those of you who enjoy a nice cup of tea, Miracle Tree's moringa teas come in different mouth-watering flavors, including mango, strawberry, chocolate and green tea!

After all, why would you wait to get sick when you can help your body fight off disease with a nice cup of tea?

Disclaimer: Miracle Tree® products are not intended to diagnose, treat, cure, or prevent any disease. You should consult a licensed health care professional before starting any supplement or dietary program, especially if you are pregnant or have any pre-existing injuries or medical conditions.

‘Onbeschermd seks gehad? Doe een soa-test!’

Interview met Arthur De Nobrega Teixeira, huisarts

Van onbeschermd seks – vrijen zonder condoom – kun je een soa overhouden, zeker als je wisselende seksuele contacten hebt. Als je ermee blijft rondlopen breng je jezelf en anderen in gevaar. Laat je bij twijfel testen op soa's, ook als je geen klachten hebt.

Huisarts Arthur De Nobrega Teixeira van medisch centrum Ronde Klip ziet regelmatig patiënten in zijn praktijk die voor een soa-test komen. ‘Gelukkig gaan de meeste mensen meteen naar de huisarts als ze klachten hebben. Maar er zijn ook soa's die geen of niet direct klachten geven. Dan ben je ongemerkt drager.’

Ongemerkt besmet

‘En dat is gevaarlijk’, zegt hij met nadruk. ‘Door een onbehandelde soa kun je onvruchtbaar worden. En als jij drager bent besmet je ongemerkt je bedpartner(s). Daarom raad ik altijd aan een soa-test te doen na onveilige seks.’

‘Een soa oplopen is erger dan condooms kopen!’

Minder taboe bij jongeren

Dr. Teixeira merkt dat jongeren tegenwoordig beter op de hoogte zijn van de risico's. ‘Er rust bij hen minder een taboe op het onderwerp seks. Ze lezen er van alles over op hun smartphone. De meesten weten dat ze een condoom moeten gebruiken. Helaas gaat het ‘in the heat of the moment’ vaak mis. Trouwens, niet alleen bij jongeren, maar ook bij veel volwassenen...’

Verantwoordelijkheid

‘Soa's zijn meestal goed te behandelen met medicijnen, mits ze op tijd worden ontdekt’, vertelt de huisarts. ‘Het geheimhouden van een soa is een groter probleem. Dat gebeurt helaas nog te vaak.’

Mensen schamen zich of willen een avontuurtje verborgen houden voor hun vaste partner. Terwijl het juist zo belangrijk is om alle betrokkenen in te lichten. Hoe lastig het ook is, neem je verantwoordelijkheid.’

Gebruik een condoom

Hij sluit af: ‘Een soa kun je voorkomen door een condoom te gebruiken. Het bespaart jou en je partner(s) veel ellende achteraf.’

BRANDENDE VRAGEN

Wat zijn soa's?

Soa's zijn seksueel overdraagbare aandoeningen die je kunt krijgen door het hebben van onbeschermd seks. Een soa is besmettelijk.

Hoe voorkom je een soa?

Door veilig te vrijen! Gebruik altijd een condoom, zeker als je wisselende partners hebt. Vind je het eng om condooms te kopen? Toch doen, een soa oplopen is veel erger.’

Wanneer naar de huisarts?

Ga naar je huisarts als je last hebt van klachten of ziekteverschijnselen. Of als je onveilig gevreeën hebt en je zorgen maakt. Let op: je kunt ook een soa hebben zonder dat je ergens last van hebt!

Kan een soa vanzelf overgaan?

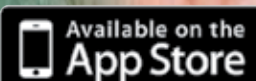
Denk niet dat het vanzelf verdwijnt. Een soa negeren kan grote gevolgen hebben voor je gezondheid! Ga altijd naar de huisarts voor een onderzoek.

Schaam je niet

Je bent niet de eerste en zeker niet de laatste die met een soa te maken krijgt. Wees open over je klachten en bespreek je zorgen met de huisarts. Hij/zij is er om je te helpen!

Beschikbaar in de ‘App stores’

Met de nieuwe LdMApp kunt u snel naar ons patiëntenportaal

'Iemand die er verzorgd uitziet kan ook een soa hebben'

Interview met sociaal werker Sharviënne Rosalia-Hersilia

Hoe gaan jongeren op Curaçao om met de risico's op soa's? Sociaal werker Sharviënne Rosalia-Hersilia komt in haar werk regelmatig jongeren tegen die bang zijn dat ze een soa hebben opgelopen. 'Ze hebben geen idee wat ze moeten doen.'

Sharviënne vertelt vol passie over haar werk met jonge cliënten. 'Het is een interessante doelgroep om mee te werken. Jongeren zijn volop bezig de wereld te ontdekken, op allerlei manieren. Daar hoort seks ook bij. Helaas gebeurt het vaak onveilig, met als gevolg dat er op Curaçao veel tienerzwangerschappen en soa's voorkomen.'

Zwanger en een soa

'Ik zie in mijn werk veel meiden die op jonge leeftijd zwanger raken van een jongen die ze net kennen', aldus de jonge sociaal werker. 'Dat betekent dat er geen voorbehoedsmiddel is gebruikt. Hierdoor lopen ze niet alleen het risico op een zwangerschap, maar ook op een soa. Als ze daarmee door blijven lopen brengen ze niet alleen zichzelf, maar ook hun ongeboren kind in gevaar.'

Misverstand

'Jongeren gaan ervan uit dat iemand met een verzorgd uiterlijk geen soa kan hebben. Dat is een groot misverstand. Iedereen die onveilig vrijt – of dat nu één keer of

meerdere keren is gebeurd – kan een soa oplopen. Ook als je merkkleding draagt, er leuk uitziet en lekker ruikt.'

Voorlichtingstips voor ouders

Vanuit onze cultuur zijn we geneigd te denken dat alleen volwassenen seks hebben. De werkelijkheid is anders. Jongeren experimenteren nu eenmaal met seks. En daar is op zich niets mis mee, mits het verantwoord en veilig gebeurt. Als ouder heb je een belangrijke rol in de seksuele ontwikkeling van je zoon of dochter, in de vorm van voorlichting en begeleiding. Deze tips kunnen daarbij helpen:

- Jongeren vinden het confronterend om met hun ouders te delen of ze seksueel actief zijn. Toch hebben ze juist ook behoefte aan informatie over seks. Zorg dat je daarvoor openstaat, hoe lastig dat ook is.
- Wees duidelijk en noem de dingen bij de naam. Alleen waarschuwen dat het mis kan gaan heeft weinig zin. Zet je over je schaamte heen.

Advies en ondersteuning

Sharviënne weet uit ervaring dat jongeren niet snel over soa's praten. 'Pas als ze klachten krijgen trekken ze aan de bel en schakelen ze mijn hulp in. Ik bespreek met hen de symptomen en geef het advies om naar de dokter te gaan voor een soa-test en een behandeling. Soms zijn daar geen financiële middelen voor en worden ze daarin ondersteund.'

Gratis condooms

Ze zou graag zien dat condooms makkelijker en gratis op het eiland verkrijgbaar zouden zijn. 'Zelf condooms kopen is voor veel jongeren lastig, ook financieel. Het zou een groot verschil maken als er het hele jaar door – dus niet alleen tijdens Carnaval – voor gratis condooms wordt gezorgd. De drempel om een condoom te gebruiken ligt dan lager.'

Landelijke voorlichtingscampagne

Ook pleit ze voor een landelijke voorlichtingscampagne waarin condoomgebruik wordt gepromoot: 'Laat jongeren via social media weten dat het normaal is om een condoom te gebruiken. En leg uit waarom het zo belangrijk is om veilig te vrijen!'

- Soms helpt het om dit soort gesprekken 'casual' te voeren. Bijvoorbeeld als je naast elkaar in de auto zit of tijdens een wandeling. Je hoeft elkaar dan niet rechtstreeks aan te kijken.
- Praten over seks met je dochter of zoon kan jou het gevoel geven alsof je 'toestemming geeft om hun gang maar te gaan'. Probeer dat gevoel te negeren en bedenk dat het erom gaat dat ze bewust leren omgaan met seks.
- Probeer je eigen perspectief los te laten en niet te veel te vergelijken met 'vroeger'. We leven in een andere tijd.
- Probeer je teleurstelling of boosheid te verbergen als je zoon of dochter opbiecht dat hij/zij misschien een soa heeft opgelopen. Geef de steun die ze nodig hebben en wees dankbaar voor hun vertrouwen.
- Vind je voorlichting lastig? Kijk op het internet voor tips!

Soa-testen bij LabdeMed

Osrick Wanga heeft vanuit zijn functie als microbiologie coördinator regelmatig te maken met soa-testen. Hij legt uit hoe het testen op soa's bij LabdeMed in zijn werk gaat.

Via de huisarts of bij LabdeMed

'In de meeste gevallen ontvangen wij de testaanvraag en het testmateriaal – het sample – via de huisarts. Iemand die zich liever anoniem wil laten testen, kan ook rechtstreeks bij LabdeMed terecht. In dat geval nemen wij het testmateriaal af. Wel adviseren we altijd om voor verdere behandeling naar de huisarts te gaan.'

Testmethodes

'Er zijn verschillende methodes om een sample te testen. Hoe en wat we testen is afhankelijk van het soort infectie: viraal, bacterieel of parasitair. Een van onze methodes is de multiplex PCR (Polymerase Chain Reaction) techniek. Hiermee kunnen we heel precies onderzoeken om welke soa het gaat en binnen 24 uur al een uitslag geven.'

Testmateriaal

'Voor een soa-test is materiaal nodig. Dat kan urine, afscheiding of bloed zijn, afhankelijk van wat de klachten zijn. Daarom moet iemand die zich wil laten testen duidelijk zijn/haar klachten bespreken met de huisarts of met de betreffende LabdeMed-medewerker.'

Privacy

'Uiteraard staat bij elke soa-test die wij uitvoeren de privacy van de patiënt voorop. Net als bij alle andere testen die bij LabdeMed worden gedaan.'

Meer weten over soa-testen bij LabdeMed? Kijk op de LdMApp, de website of bel met +5999 7361030.

Hoe herken je een soa?

De meeste soa's zijn goed te behandelen, maar dan moet je er wel snel mee naar de huisarts. Maar hoe weet je dat je een soa hebt?

Van veel soa's krijg je lichamelijke klachten, meestal bij de geslachtsdelen.

Ga naar de huisarts bij deze klachten:

- jeuk
- meer of afwijkende afscheiding
- wondjes of zweertjes
- wratten
- pijn of branderig gevoel bij het plassen
- pijn tijdens seks
- pijn in de onderbuik
- opgezette lymfeklieren in de liezen

Sommige soa's geven geen of niet direct klachten. Vaak merk je niets eens dat je een soa hebt. En dat is gevaarlijk voor jezelf, maar ook voor je bedpartner(s). Je geeft ongewild jouw besmetting door aan anderen. Doe daarom altijd een soa-test als je onveilig gevreeën hebt, ook als je geen klachten hebt.

Zoek online informatie

Er is online veel informatie over soa's te vinden. Er zijn websites speciaal voor jongeren en er is een lokale website met informatie over soa's op Curaçao.
www.lovensex.nl (Papiamentu en Nederlands)
www.sense.info/nl (Nederlands en Engels)
www.vic.cw (Papiamentu, Engels en Nederlands)

Wil je weten welke soa's vaak voorkomen?

Net als in de rest van de wereld komen op Curaçao bepaalde soa's vaak voor. Lees hieronder welke dat zijn en hoe ze behandeld kunnen worden. Mits je er snel bij bent natuurlijk!

Chlamydia

Deze soa wordt veroorzaakt door een bacterie die door onveilige seks overgedragen wordt. Chlamydia geeft niet altijd klachten en komt heel vaak voor. Zonder behandeling kun je als vrouw een eileiderontsteking krijgen en onvruchtbaar worden. Als man kun je last van ontstekingen in de bijbal en prostaat krijgen. Chlamydia kan goed behandeld worden met een antibioticakuur.

Gonorrhoe

Gonorrhoe is een bacterie die in de slijmvliezen van de geslachtsdelen, keel en ogen zit. Orale seks kan gonorrhoe in de keel veroorzaken. Ook van deze soa kun je als vrouw onvruchtbaar worden en als man een pijnlijke

bijbal- of prostaatontsteking krijgen. Gonorrhoe kan goed behandeld worden met een antibioticakuur.

Herpes genitalis

Deze soa wordt veroorzaakt door een virus. Herpes genitalis zit in en rond de geslachtsdelen; de verschijnselen zijn vergelijkbaar met een koortslip. Het herpesvirus kan doorgegeven worden via geslachtsgemeenschap (ook met condoom) en via de handen en orale seks. Herpes genitalis is niet te genezen en het virus blijft aanwezig in het lichaam. Er bestaan wel medicijnen om een pijnlijke herpesaanval te verlichten.

'Voorlichting over soa's past in onze aanpak'

Interview met Rudy Le Blanc, directeur LabdeMed

LabdeMed streeft al jaren naar een verbeterde gezondheidszorg op Curaçao. Het medische laboratorium besteedt regelmatig aandacht aan voorlichting. Ook over gevoelige onderwerpen zoals soa's. Directeur Rudy Le Blanc legt uit waarom het zo belangrijk is dat het taboe rondom deze besmettelijke ziektes doorbroken wordt.

Mensen praten nu eenmaal niet makkelijk over soa's', vertelt Le Blanc. 'Dat heeft bijna altijd met schaamte te maken. Aan de ene kant is dat begrijpelijk, maar aan de andere kant levert het geheimhouden van een soa gevaren op voor de samenleving. En dat is zorgelijk.'

Ernstige gevolgen

Een onbehandelde soa kan zeer ernstige gevolgen hebben', vervolgt hij. 'Neem bijvoorbeeld syfilis. Als daar niets aan gedaan wordt blijft de infectie aanwezig in het lichaam. In een later stadium kan dit zelfs de hersenen aantasten. Bovendien geef je de besmetting door aan anderen. En dat terwijl het een ziekte is die vrij makkelijk getest en behandeld kan worden. Als je er vroeg bij bent is een antibioticakuur voldoende.'

Innovatieve testtechnieken

Als high tech medisch laboratorium heeft LabdeMed innovatieve soa-testmethodes in huis. 'Met onze multiplex PCR (Polymerase Chain Reaction) techniek kunnen wij zeer zorgvuldig en breed testen. Het is mogelijk om met één sample op meerdere soa's te testen. Dat werkt heel efficiënt. Bovendien geeft de PCR-methode al binnen 24 uur resultaat. We merken dat artsen hierdoor bewuster en eerder labonderzoek voor soa's aanvragen.'

Kennis delen met artsen

LabdeMed voorziet artsen op Curaçao regelmatig van relevante informatie over soa's. De directeur constateert: 'We zien dat er gericht wordt gediagnosticeerd omdat

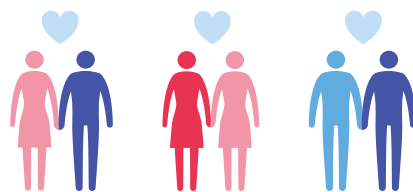
er een bredere kennis bij de artsen is. Er worden meer soa-testen aangevraagd. Hierdoor komen besmettingen in een vroegtijdig stadium aan het licht en kan er snel met de behandeling begonnen worden.'

Meer openheid

Le Blanc benadrukt dat er meer openheid over soa's moet komen. 'Wij willen absoluut niet over seksueel gedrag oordelen, laat dat voorop staan. Ieder mens is vrij om zijn of haar eigen beslissingen te nemen. Maar neem je verantwoordelijkheid als het nodig is. Heb je onbeschermde seks gehad? Laat je testen, ook als je (nog) geen klachten hebt! En licht je bedpartner(s) in als de uitslag daar aanleiding voor geeft. Zo voorkom je veel narigheid!'

'Overigens laten veel meer vrouwen zich testen dan mannen. We zouden graag zien dat meer mannen zich laten testen. Daarom blijft LabdeMed zich inspannen om de gevaren van soa's onder de aandacht te brengen bij alle Curaçaoënaars. Zo blijven we relevant voor de gemeenschap!'

HOW TO PRACTICE **SAFE SEX**

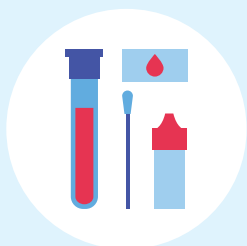
**BEPERK HET AANTAL
BEDPARTNERS**

**VERMIJD ALCOHOL EN
DRUGS MISBRUIK**

**WEES EERLIJK TEGEN
JE PARTNER**

**DOE EEN SOA-TEST
NA ONVEILIGE SEKS**

**LAAT EEN SOA ALTIJD
BEHANDELEN**

**GEBRUIK BESCHERMING BIJ
ALLE VORMEN VAN SEKS**

Algemene informatie soa's

Wat is een soa?

Een seksueel overdraagbare aandoening.

Waardoor wordt een soa veroorzaakt?

Door een bacterie, een virus of een parasiet.

Hoe kun je een soa oplopen?

Door onveilige seks.

Hoe kun je je beschermen tegen een soa?

Door altijd een condoom te gebruiken tijdens de seks.

Wat valt er onder onveilige seks?

Geslachtsgemeenschap zonder condoom en onbeschermde orale seks. Kijk voor meer specifieke uitleg op www.lovensex.nl of www.sense.info

Andere mogelijkheden om je tegen een soa te beschermen:

- het vrouwencondoom
- latexvrije condooms als je allergisch bent voor het materiaal van gewone condooms.

Let op: De pil beschermt niet tegen een soa!